

UNIVERSITATEA “BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE POLITICE,
ADMINISTRATIVE ȘI ALE COMUNICĂRII
Școala doctorală de Administrație și Politici Publice

**ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ÎN
GUVERNANȚA SECURITĂȚII NAȚIONALE.
IMPACTUL POLITICILOR DE PERSONAL ASUPRA
CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE**

(Rezumatul tezei de doctorat)

Coordonator:

Prof. univ. dr. Felicia - Cornelia MACARIE

Doctorand:

Daniel - Dorin CUCURA

Cluj-Napoca

2026

Cuprins:

1. Scop și obiective de cercetare	3
2. Structura și conținutul tezei	6
3. Metodologia de cercetare.....	9
4. Principalele rezultate obținute	14
5. Principalele recomandări	18
6. Posibile direcții de cercetare viitoare	20
Anexa nr. 1 – Obiectivele cercetării	24
Anexa nr. 2 - Cuprinsul tezei de doctorat	25
Anexa nr. 3 - Bibliografie.....	30

Cuvinte cheie: administrație publică, politici publice, capacitate instituțională, managementul resursei umane, bugetul apărării, bunăstarea personalului militar, securitate națională.

ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ÎN GUVERNANȚA SECURITĂȚII NAȚIONALE. IMPACTUL POLITICILOR DE PERSONAL ASUPRA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE

(Rezumatul tezei de doctorat)

1. Scop și obiective de cercetare

Transformările majore ale mediului de securitate internațional din ultimele două decenii au determinat o schimbare profundă a modului în care statele conceptualizează și gestionează securitatea națională. Dacă în perioada post-Război Rece securitatea era analizată predominant prin prisma capacităților militare și a echilibrului strategic, evoluțiile recente - marcate de conflicte armate de intensitate ridicată, crize economice globale, pandemii, competiție tehnologică și proliferarea amenințărilor hibride - au evidențiat rolul determinant al capacității instituționale a statului în gestionarea riscurilor sistemice. În acest context, administrația publică devine un actor central al securității contemporane, deoarece este responsabilă pentru gestionarea resurselor publice, implementarea politicilor publice și coordonarea instituțională necesară pentru asigurarea funcționării sistemului de securitate națională.

În cadrul acestei transformări conceptuale, securitatea națională nu mai poate fi înțeleasă exclusiv ca rezultat al puterii militare sau al capabilităților tehnologice, ci trebuie analizată ca rezultat al unui proces administrativ complex, în care deciziile bugetare, managementul resursei umane și capacitatea instituțională a statului sunt interdependente. Din această perspectivă, administrația publică reprezintă infrastructura instituțională prin care resursele economice și politice sunt transformate în capabilități operaționale, în reziliență instituțională și în politici publice eficiente.

Pornind de la această premisă teoretică, prezenta cercetare își propune să analizeze rolul administrației publice în producerea securității naționale, cu accent asupra modului în care politicile de personal și gestionarea bugetului apărării influențează capacitatea instituțională a sistemului de securitate. Studiul se concentrează în special asupra managementului resursei umane din cadrul instituțiilor responsabile cu securitatea națională, analizând modul în care calitatea vieții personalului militar, condițiile de muncă și mecanismele administrative de implementare a politicilor publice pot influența performanța organizațională și stabilitatea instituțională.

În acest sens, ***scopul general al cercetării*** constă în evaluarea modului în care administrația publică contribuie la producerea securității naționale prin gestionarea resurselor bugetare și a resursei umane din sistemul de securitate, precum și în identificarea mecanismelor administrative prin care aceste resurse sunt transformate în capacitate instituțională și capabilitate operațională. Cercetarea urmărește, totodată, să evidențieze modul în care politicile publice privind bunăstarea personalului militar influențează nivelul de retenție, motivația profesională și performanța instituțională a organizațiilor responsabile cu securitatea națională.

În structura conceptuală a tezei, securitatea națională este abordată ca un bun public produs administrativ, iar administrația publică este analizată ca mecanism instituțional de conversie a resurselor publice în rezultate de politică publică. În acest cadru analitic, bugetul apărării nu este interpretat exclusiv ca instrument financiar, ci ca instrument strategic care poate influența securitatea națională atât direct, prin investiții în capabilități militare, cât și indirect, prin efectele sale asupra bunăstării personalului militar și asupra performanței organizaționale a instituțiilor de securitate.

Pe baza acestei abordări teoretice, cercetarea este structurată în jurul unui obiectiv principal, din care derivă o serie de obiective secundare și obiective derivate menite să asigure coerența dintre analiza conceptuală, investigația empirică și formularea recomandărilor de politică publică. Aceste obiective sunt prezentate sintetic în *Anexa nr.1* și sunt abordate gradual pe parcursul capitolelor tezei de doctorat, de la fundamentarea conceptuală la analiza aplicativă și formularea de recomandări de politici publice.

Obiectivul principal al cercetării (OP) constă în analiza rolului administrației publice în producerea securității naționale prin utilizarea bugetului apărării și gestionarea resursei umane, cu accent asupra relației dintre bunăstarea personalului militar, retenția acestuia și capacitatea instituțională a sistemului de securitate.

Acest obiectiv urmărește identificarea și explicarea mecanismului administrativ prin care resursele publice alocate pentru apărare sunt transformate în rezultate instituționale și operaționale. În logica cercetării, securitatea este interpretată ca rezultat al unui lanț administrativ integrat care poate fi sintetizat astfel:

buget public → alocări pentru resursa umană → bunăstare profesională și socială → motivație și reziliență organizațională → retenția personalului → capacitate instituțională și operațională.

Prin investigarea acestui lanț administrativ, cercetarea urmărește să demonstreze că performanța sistemului de securitate depinde nu doar de nivelul alocărilor bugetare, ci și de eficiența mecanismelor administrative de implementare a politicilor publice.

Obiectivele secundare ale cercetării (OS). Pentru operaționalizarea obiectivului principal, cercetarea este structurată în jurul unui set de obiective secundare care reflectă dimensiunile teoretice, instituționale și empirice ale analizei.

Primul obiectiv secundar (OS1) urmărește fundamentarea teoretică a administrației publice ca actor central în domeniul securității naționale. În cadrul acestei analize, administrația publică este interpretată nu doar ca aparat executiv al statului, ci ca infrastructură instituțională care asigură funcționarea sistemului de securitate prin mecanisme de planificare, coordonare și implementare a politicilor publice.

Al doilea obiectiv secundar (OS2) vizează conceptualizarea securității naționale ca bun public produs administrativ. În această perspectivă, securitatea este analizată prin prisma teoriei bunurilor publice și a politicilor publice, fiind evidențiat caracterul său non-excludabil și non-rival, precum și rolul administrației publice în furnizarea acestui bun strategic.

Al treilea obiectiv secundar (OS3) constă în analiza evoluției bugetului apărării ca instrument de politică publică. Cercetarea examinează modul în care alocările bugetare influențează capacitatea instituțională a sistemului de securitate și analizează relația dintre resursele economice, strategiile de apărare și performanța organizațională a instituțiilor implicate în gestionarea securității naționale.

Al patrulea obiectiv secundar (OS4) urmărește evaluarea bunăstării personalului militar ca rezultat al politicilor publice și al modului de implementare a deciziilor administrative. Analiza se concentrează asupra factorilor socio-economici și organizaționali care influențează calitatea vieții personalului militar, precum nivelul veniturilor, condițiile de muncă, frecvența misiunilor, echilibrul dintre viața profesională și cea personală și percepțiile privind echitatea organizațională.

Al cincilea obiectiv secundar (OS5) constă în analiza relației dintre bunăstarea personalului militar și stabilitatea instituțională a sistemului de securitate. Cercetarea investighează modul în care nivelul de satisfacție profesională și condițiile socio-economice ale personalului influențează intenția de părăsire a sistemului și capacitatea instituțională a organizațiilor militare.

Al șaselea obiectiv secundar (OS6) urmărește formularea unor recomandări de politici publice pentru îmbunătățirea managementului resursei umane și a utilizării bugetului apărării, în scopul consolidării capacității instituționale a sistemului de securitate națională.

Obiectivele derivate ale cercetării (OD). Pentru a asigura coerența metodologică dintre analiza teoretică și investigația empirică, obiectivele secundare sunt detaliate printr-un set de obiective derivate care permit testarea ipotezelor de cercetare și operaționalizarea variabilelor analizate.

Un prim obiectiv derivat (OD1) urmărește identificarea relației dintre structura cheltuielilor de personal și bunăstarea profesională a personalului militar. Un al doilea obiectiv derivat (OD2) vizează analiza impactului frecvenței și duratei misiunilor asupra situației financiare și asupra echilibrului dintre viața profesională și cea personală. Un al treilea obiectiv derivat (OD3) urmărește evaluarea diferențelor de percepție privind condițiile de muncă și nivelul de satisfacție profesională între diferitele categorii de personal militar.

De asemenea, cercetarea urmărește investigarea relației dintre bunăstarea personalului și intenția de părăsire a sistemului, interpretată ca indicator timpuriu al riscului de pierdere a capacității instituționale (OD4). Un alt obiectiv derivat (OD5) constă în identificarea blocajelor administrative care pot împiedica transformarea alocărilor bugetare în rezultate concrete la nivelul politicilor de personal.

În fine, ultimul obiectiv derivat (OD6) urmărește corelarea bunăstării și retenției cu capacitatea instituțională de securitate. Acest obiectiv are un caracter interpretativ și integrator, fără ipoteză statistică distinctă, fiind fundamentat în analiza cumulativă din Capitolele VI, VII și VIII și corelat direct cu obiectivul general al cercetării.

Prin atingerea acestor obiective, cercetarea își propune să ofere o analiză sistemică a relației dintre administrația publică și securitatea națională, evidențiind rolul politicilor de personal și al mecanismelor administrative în consolidarea capacității instituționale a statului. În același timp, rezultatele cercetării urmăresc să contribuie la dezvoltarea literaturii de specialitate din domeniul administrației publice și al studiilor de securitate, oferind o perspectivă interdisciplinară asupra modului în care guvernanta publică influențează producerea securității naționale.

2. Structura și conținutul tezei

Teza de doctorat este organizată într-o structură logică și progresivă, construită pentru a permite dezvoltarea graduală a argumentației științifice, de la fundamentarea conceptuală și metodologică până la analiza empirică și formularea unor recomandări de politici publice aplicabile în domeniul securității naționale. Lucrarea cuprinde o introducere, nouă capitole principale, concluzii și recomandări finale, precum și un set extins de anexe care completează analiza realizată și oferă suport metodologic și empiric pentru rezultatele cercetării.

Structura lucrării reflectă logica centrală a cercetării, potrivit căreia securitatea națională este rezultatul unui lanț administrativ integrat, în care deciziile politice și bugetare sunt transformate în rezultate instituționale și operaționale prin intermediul administrației publice. În acest sens, fiecare capitol al lucrării contribuie la dezvoltarea unei dimensiuni specifice a acestui lanț analitic, abordând succesiv cadrul conceptual, mecanismele instituționale, dimensiunea

bugetară, managementul resursei umane și evaluarea empirică a politicilor publice din domeniul securității.

Lucrarea debutează cu Introducerea, care prezintă contextul general al cercetării, relevanța temei și principalele transformări ale mediului internațional de securitate care justifică abordarea propusă. În această secțiune sunt analizate evoluțiile recente ale mediului strategic global, caracterizate de revenirea conflictelor convenționale de intensitate ridicată, creșterea competiției geopolitice și apariția unor riscuri sistemice complexe, precum crizele economice, pandemice și energetice. Introducerea explică importanța administrației publice în gestionarea acestor provocări și argumentează necesitatea unei abordări interdisciplinare care să integreze perspective din administrație publică, studii de securitate și analiza politicilor publice.

Primul capitol al tezei, intitulat „*Matricea metodologică a cercetării*”, stabilește fundamentul științific al întregului demers de cercetare. În cadrul acestui capitol sunt prezentate designul cercetării, problema investigată, prezumțiile teoretice care stau la baza analizei, precum și întrebările de cercetare și ipotezele formulate. De asemenea, capitolul descrie obiectivele cercetării și modul în care acestea sunt corelate cu structura generală a lucrării. Tot aici sunt analizate limitările metodologice ale cercetării și sunt prezentate metodele utilizate pentru colectarea și analiza datelor, inclusiv analiza documentară, sondajul de opinie și interviurile semi-structurate. Rolul acestui capitol este de a clarifica arhitectura metodologică a studiului și de a oferi cadrul analitic necesar pentru interpretarea rezultatelor obținute în capitolele ulterioare.

Capitolul al II-lea, intitulat „*Administrația publică și procesul decizional în domeniul securității*”, dezvoltă fundamentul teoretic al cercetării prin analiza rolului administrației publice în gestionarea securității naționale. În cadrul acestui capitol sunt prezentate principalele teorii și abordări conceptuale din domeniul administrației publice și sunt analizate mecanismele prin care administrația publică participă la procesul decizional în domeniul securității. Capitolul examinează relația dintre administrația publică și securitate, impactul globalizării asupra mediului de securitate și rolul instituțiilor publice în gestionarea riscurilor și a crizelor. De asemenea, este analizată contribuția administrației publice la pregătirea economiei naționale și a teritoriului pentru apărare, subliniindu-se faptul că securitatea națională este rezultatul unui proces complex de coordonare instituțională și guvernanta publică.

Capitolul al III-lea, intitulat „*Bunuri publice și politici publice în domeniul securității: relația dintre economie și strategie de apărare în contextul transformărilor contemporane*”, extinde cadrul conceptual al cercetării prin integrarea teoriilor economice ale bunurilor publice cu analiza politicilor publice din domeniul securității. Capitolul analizează securitatea națională ca bun public și examinează modul în care politicile publice pot contribui la furnizarea acestui bun strategic. În acest context sunt discutate concepte precum problema „călătorului clandestin”,

managementul riscului și legitimitatea democratică a politicilor de securitate. De asemenea, capitolul analizează relația dintre resursele economice și capacitatea militară, evidențiind rolul bugetului apărării ca instrument strategic al statului. Analiza este completată prin examinarea impactului unor evenimente recente asupra mediului de securitate, precum pandemia COVID-19 și conflictul din Ucraina.

Capitolul al IV-lea, intitulat „*Reforma administrativă în domeniul securității*”, analizează procesele de reformă instituțională care influențează funcționarea sistemului de securitate națională. Capitolul discută factorii care determină reformele administrative, tipologia acestora și etapele procesului de reformă în sectorul public. În cadrul analizei sunt evidențiate presiunile exercitate asupra instituțiilor publice de transformările mediului strategic, precum și necesitatea adaptării structurilor administrative pentru a răspunde eficient noilor provocări de securitate. Un accent deosebit este pus pe impactul conflictului din Ucraina asupra reformelor instituționale și asupra modului în care statele europene își reorganizează sistemele de securitate.

Capitolul al V-lea, intitulat „*Influența bugetului asupra securității naționale în contextul crizelor economice*”, examinează dimensiunea economico-financiară a securității naționale. Capitolul analizează rolul bugetului de stat și al cheltuielilor publice în asigurarea securității naționale, precum și evoluția bugetului apărării în România în perioada 2007–2025. În cadrul analizei sunt examinate principalele tendințe ale alocărilor bugetare pentru apărare și sunt discutate implicațiile acestora asupra capacității instituționale a sistemului de securitate. Capitolul evidențiază faptul că bugetul reprezintă nu doar un instrument financiar, ci și un instrument strategic care poate influența direct capacitatea statului de a răspunde amenințărilor de securitate.

Capitolul al VI-lea, intitulat „*Managementul personalului securității naționale*”, abordează dimensiunea resursei umane din sistemul de securitate. Capitolul analizează principalele teorii și modele de management al resurselor umane aplicabile instituțiilor de securitate și examinează rolul organizațiilor publice în gestionarea personalului responsabil cu securitatea națională. În cadrul capitolului este analizată calitatea vieții personalului militar ca factor structural al securității și este evaluată contribuția statului la bunăstarea personalului din instituțiile de apărare. De asemenea, capitolul include o analiză comparativă privind managementul personalului în statele membre NATO și prezintă exemple de bune practici internaționale în acest domeniu.

Capitolul al VII-lea, intitulat „*Studiu de caz – impactul managementului de personal asupra securității*”, reprezintă nucleul empiric al tezei. În acest capitol sunt prezentate metodologia și rezultatele studiului de caz realizat asupra personalului Ministerului Apărării Naționale. Analiza empirică include trei componente principale: analiza documentară a cadrului instituțional și bugetar, realizarea unui sondaj de opinie în rândul personalului militar și

desfășurarea unor interviuri semi-structurate cu experți și practicieni din domeniu. Rezultatele cercetării sunt utilizate pentru testarea ipotezelor formulate în capitolul metodologic și pentru evaluarea relației dintre buget, calitatea vieții personalului militar și capacitatea instituțională a sistemului de securitate.

Capitolul al VIII-lea, intitulat „*Propunere de politică publică privind gestionarea securității naționale*”, reprezintă componenta aplicativă a lucrării. Pe baza rezultatelor obținute în capitolele anterioare, autorul propune dezvoltarea unui model integrat de politică publică pentru gestionarea securității naționale, denumit Politica Publică Integrată pentru Gestionarea Securității Naționale (PPIGSN). Capitolul prezintă cadrul conceptual al acestei propuneri de politică publică, obiectivele strategice, instrumentele de implementare și mecanismele de monitorizare și evaluare. Propunerea urmărește consolidarea coordonării instituționale și îmbunătățirea modului în care administrația publică gestionează resursele necesare pentru asigurarea securității naționale.

Lucrarea se încheie cu Capitolul al IX-lea – *Concluzii și recomandări*, în care sunt sintetizate principalele rezultate ale cercetării și sunt formulate recomandări adresate factorilor decizionali din administrația publică. Această secțiune evidențiază contribuțiile teoretice și practice ale tezei, identifică limitările cercetării și propune direcții pentru cercetări viitoare. Totodată, sunt formulate recomandări de politici publice menite să îmbunătățească managementul resursei umane și utilizarea bugetului apărării, în scopul consolidării capacității instituționale a sistemului de securitate națională.

Structura lucrării este completată de un set extins de anexe, care includ instrumentele de cercetare utilizate, documente metodologice și materiale analitice suplimentare. Printre acestea se numără chestionarul utilizat în cadrul sondajului de opinie, ghidul de interviu, date statistice privind evoluția bugetului apărării și documente de politică publică dezvoltate în cadrul cercetării. Aceste anexe contribuie la transparența metodologică a studiului și permit verificarea modului în care au fost obținute și interpretate rezultatele cercetării.

În ansamblu, structura tezei reflectă o abordare integrată a securității naționale din perspectiva administrației publice, demonstrând că securitatea nu poate fi analizată exclusiv ca fenomen militar, ci trebuie înțeleasă ca rezultat al funcționării coerente a instituțiilor publice, al politicilor bugetare și al managementului resursei umane.

3. Metodologia de cercetare

Metodologia cercetării constituie fundamentul științific al tezei și reprezintă cadrul prin care sunt investigate relațiile dintre administrația publică, bugetul apărării, bunăstarea personalului militar și capacitatea instituțională a sistemului de securitate națională. Având în vedere

complexitatea fenomenelor analizate și caracterul interdisciplinar al temei, cercetarea adoptă o abordare metodologică integrată, care combină metode calitative și cantitative într-un design de cercetare de tip metode mixte (mixed-methods). Această abordare permite investigarea simultană a dimensiunilor structurale, instituționale și socio-economice ale securității naționale, oferind o perspectivă comprehensivă asupra modului în care administrația publică contribuie la producerea securității.

Designul cercetării este construit pe baza unei logici metodologice progresive, care pornește de la analiza teoretică a conceptelor fundamentale și continuă cu investigarea empirică a relațiilor identificate în cadrul conceptual. Demersul metodologic se bazează pe triangularea metodologică, adică utilizarea simultană a mai multor metode de cercetare pentru a crește validitatea și robustețea rezultatelor obținute.

În cadrul acestei cercetări sunt utilizate trei tipuri principale de **metode de cercetare**:

1. *analiza teoretică și conceptuală*, utilizată pentru fundamentarea cadrului conceptual al cercetării;
2. *analiza empirică cantitativă*, realizată prin intermediul unui sondaj de opinie aplicat personalului militar;
3. *analiza calitativă*, realizată prin interviuri semi-structurate și analiză documentară.

Un element metodologic complementar al cercetării îl reprezintă *analiza critică*, utilizată transversal în cadrul tezei pentru a evalua nu doar conținutul normativ și descriptiv al documentelor, teoriilor și politicilor publice analizate, ci și limitele, incoerențele, decalajele de implementare și contradicțiile dintre nivelul formal al deciziei și efectele sale instituționale concrete. În acest sens, analiza critică nu este utilizată ca exercițiu speculativ sau polemic, ci ca instrument de interpretare științifică, menit să evidențieze în ce măsură arhitectura administrativă a securității produce rezultate coerente în raport cu obiectivele asumate de stat. Această componentă critică este prezentă atât în evaluarea cadrului teoretic și strategic, cât și în interpretarea datelor empirice și în fundamentarea politicii publice propuse.

Acest design metodologic este specific studiilor din domeniul administrației publice și al studiilor de securitate, în care investigarea fenomenelor instituționale necesită combinarea mai multor metode de analiză. Utilizarea metodologiei mixte permite integrarea perspectivelor macro (instituționale și bugetare) cu cele micro (percepțiile și experiențele personalului militar), facilitând astfel identificarea mecanismelor administrative care influențează funcționarea sistemului de securitate națională.

Designul cercetării este fundamentat pe paradigma pragmatică, orientată către identificarea unor rezultate aplicabile și către formularea unor recomandări de politici publice

relevante pentru administrația publică. Această paradigmă presupune utilizarea flexibilă a instrumentelor metodologice și adaptarea acestora la natura problemei investigate.

Problema centrală a cercetării este reprezentată de modul în care administrația publică transformă resursele publice alocate pentru securitate în rezultate instituționale și operaționale. În literatura de specialitate, securitatea este frecvent analizată prin prisma capacităților militare și a strategiilor geopolitice, însă rolul mecanismelor administrative în producerea securității este mai puțin investigat.

Cercetarea pornește de la premisa că securitatea națională este rezultatul unui proces administrativ complex, în care bugetul apărării, politicile de personal și mecanismele instituționale de implementare a politicilor publice sunt interdependente. În acest context, administrația publică este interpretată ca mecanism de conversie a resurselor publice în rezultate de politică publică.

Pe baza acestei perspective teoretice, cercetarea se sprijină pe mai multe **prezumții fundamentale**:

- administrația publică reprezintă un actor determinant în arhitectura securității naționale, deoarece gestionează resursele financiare, structurile instituționale și procesele de recrutare și formare profesională;
- bugetul apărării constituie un instrument strategic al statului, capabil să influențeze securitatea națională atât direct, prin investiții în capacități militare, cât și indirect, prin impactul asupra resursei umane;
- bunăstarea personalului militar influențează performanța instituțională, reziliența organizațională și nivelul de retenție al personalului;
- managementul resursei umane reprezintă un indicator important al performanței administrative în domeniul securității.

Aceste prezumții teoretice ghidează întregul demers de cercetare și constituie baza pentru formularea întrebărilor de cercetare și a ipotezelor investigate în cadrul studiului.

Pornind de la problema centrală a cercetării, au fost formulate mai multe **întrebări de cercetare** care vizează investigarea relațiilor dintre alocările bugetare, bunăstarea personalului militar și capacitatea instituțională a sistemului de securitate.

Principalele întrebări de cercetare urmăresc să răspundă la următoarele aspecte:

- modul în care deciziile bugetare și utilizarea resursei umane influențează bunăstarea personalului militar;
- factorii care influențează retenția personalului din sistemul de securitate;
- relația dintre bunăstarea personalului și capacitatea instituțională a organizațiilor militare;

- blocajele administrative care pot afecta transformarea alocărilor bugetare în rezultate concrete la nivelul politicilor de personal.

Pentru testarea acestor întrebări au fost formulate mai multe *ipoteze de cercetare*. Printre acestea se numără ipoteza existenței unei relații directe între frecvența misiunilor și deteriorarea situației financiare a personalului militar, ipoteza conform căreia creșterea bugetului apărării conduce la îmbunătățirea calității vieții personalului responsabil cu securitatea și ipoteza existenței unor diferențe semnificative între diferitele categorii de personal în ceea ce privește percepția condițiilor de muncă și a bunăstării profesionale.

Aceste ipoteze sunt testate în cadrul analizei empirice prin utilizarea unor instrumente statistice adecvate și prin corelarea rezultatelor cantitative cu datele obținute prin metode calitative.

Metodele și tehnicile de cercetare utilizate. Pentru investigarea fenomenelor analizate în cadrul tezei au fost utilizate mai multe metode și tehnici de cercetare, fiecare contribuind la analiza diferitelor dimensiuni ale securității naționale.

Analiza documentară reprezintă una dintre metodele principale utilizate în cadrul cercetării și a fost utilizată pentru examinarea cadrului instituțional și normativ al sistemului de securitate națională. În cadrul acestei analize au fost examinate documente strategice, rapoarte oficiale, politici publice și date bugetare relevante pentru domeniul securității.

Documentele analizate includ strategii naționale de securitate, documente programatice ale NATO și ale Uniunii Europene, rapoarte instituționale ale Ministerului Apărării Naționale și statistici privind evoluția bugetului apărării. Analiza acestor documente a permis identificarea principalelor tendințe și evoluții ale politicilor publice din domeniul securității și a oferit contextul instituțional necesar pentru interpretarea rezultatelor empirice.

Sondajul de opinie. Componenta cantitativă a cercetării este reprezentată de un sondaj de opinie realizat în rândul personalului militar și al personalului civil contractual din cadrul Ministerului Apărării Naționale. Sondajul a fost realizat prin aplicarea unui chestionar standardizat, care a permis colectarea de date privind percepțiile respondenților asupra condițiilor de muncă, situației financiare și echilibrului dintre viața profesională și cea personală.

În cadrul studiului au fost colectate răspunsuri de la 366 de respondenți, reprezentând personal militar și civil implicat în activități de instruire și operaționalizare. Chestionarul a inclus întrebări referitoare la:

- situația financiară a personalului militar;
- condițiile de muncă și nivelul de satisfacție profesională;
- impactul misiunilor asupra vieții personale;
- percepția asupra politicilor instituționale privind bunăstarea personalului.

Datele colectate au fost analizate prin metode statistice descriptive și inferențiale, utilizând tabele de contingență și teste de asociere statistică pentru verificarea ipotezelor formulate.

Interviu semi-structurat. Componenta calitativă a cercetării este reprezentată de interviurile semi-structurate realizate cu experți și practicieni din domeniul securității naționale. Interviurile au fost utilizate pentru a obține informații detaliate privind modul în care politicile publice sunt implementate la nivel instituțional și pentru a identifica eventualele blocaje administrative care pot afecta eficiența acestora.

Interviurile au fost realizate cu persoane care ocupă poziții de conducere sau de expertiză în structurile militare și administrative implicate în gestionarea securității naționale. Analiza calitativă a interviurilor a permis identificarea unor perspective complementare asupra rezultatelor obținute prin sondajul de opinie și a contribuit la interpretarea relațiilor dintre variabilele analizate.

Metodele de analiză a datelor. Datele colectate în cadrul cercetării au fost analizate prin utilizarea unor metode statistice și interpretative adecvate tipului de informații obținute.

Analiza cantitativă a inclus utilizarea tabelelor de contingență și a testelor statistice de asociere pentru evaluarea relațiilor dintre variabilele investigate. Printre metodele utilizate se numără testul Chi-square pentru verificarea existenței unor relații semnificative între variabilele analizate, precum și indicatori de asociere statistică utilizați pentru evaluarea intensității relațiilor identificate.

Analiza calitativă a interviurilor a fost realizată prin codare tematică și interpretare comparativă, fiind urmărite principalele teme recurente privind managementul resursei umane, implementarea politicilor publice și impactul bugetului asupra performanței instituționale.

Integrarea rezultatelor cantitative și calitative a fost realizată în cadrul unei analize interpretative care urmărește explicarea relațiilor sistemice dintre buget, bunăstarea personalului și capacitatea instituțională.

Limitările metodologice ale cercetării. Ca orice demers științific, cercetarea prezintă o serie de limitări metodologice care trebuie luate în considerare în interpretarea rezultatelor. Una dintre principalele limitări este legată de caracterul specific al studiului de caz, care se concentrează asupra unei instituții din sistemul de securitate națională și care poate limita gradul de generalizare a rezultatelor.

O altă limitare este reprezentată de utilizarea datelor bazate pe percepțiile respondenților, care pot fi influențate de factori subiectivi. Pentru a reduce impactul acestei limitări, cercetarea a utilizat triangularea metodologică, combinând analiza cantitativă cu analiza documentară și interviurile calitative.

În pofida acestor limitări, designul metodologic adoptat oferă o bază solidă pentru analiza relațiilor dintre administrația publică, politicile de personal și securitatea națională și permite formularea unor concluzii relevante pentru dezvoltarea politicilor publice din domeniul securității.

4. Principalele rezultate obținute

Rezultatele cercetării reflectă contribuțiile tezei la nivel conceptual, metodologic și aplicativ, demonstrând rolul administrației publice în producerea securității naționale prin intermediul politicilor bugetare și al managementului resursei umane. Analiza realizată evidențiază faptul că securitatea națională trebuie înțeleasă nu doar ca rezultat al capacităților militare sau al strategiilor geopolitice, ci ca rezultat al unui proces administrativ complex în care resursele financiare, instituțiile publice și resursa umană sunt interdependente.

Rezultatele obținute pot fi structurate în mai multe categorii principale: rezultate conceptuale privind rolul administrației publice în securitatea națională, rezultate privind analiza bugetului apărării și a mecanismelor de conversie administrativă a resurselor, rezultate privind managementul resursei umane și bunăstarea personalului militar, rezultate empirice obținute prin sondajul de opinie și interviurile semi-structurate, precum și rezultatele aplicative concretizate în propunerea unui model integrat de politică publică pentru gestionarea securității naționale.

1. Rezultate privind conceptualizarea securității naționale din perspectiva administrației publice. Unul dintre principalele rezultate ale cercetării constă în dezvoltarea unei perspective teoretice integrate asupra securității naționale, care evidențiază rolul central al administrației publice în producerea securității. Analiza realizată în cadrul capitolelor teoretice arată că securitatea națională nu poate fi redusă la dimensiunea strict militară, ci trebuie analizată ca rezultat al funcționării coerente a instituțiilor publice și al eficienței proceselor administrative.

Cercetarea demonstrează că administrația publică îndeplinește mai multe funcții esențiale în gestionarea securității naționale, printre care planificarea strategică, gestionarea resurselor financiare, coordonarea interinstituțională și implementarea politicilor publice. În acest sens, securitatea națională poate fi interpretată ca un bun public produs administrativ, furnizat prin intermediul mecanismelor instituționale ale statului.

Această perspectivă conceptuală permite înțelegerea securității ca rezultat al unui lanț administrativ integrat, în care deciziile politice și bugetare sunt transformate în rezultate instituționale și operaționale prin intermediul administrației publice. Lanțul administrativ identificat în cadrul cercetării poate fi sintetizat astfel:

decizie politică → alocare bugetară → implementare administrativă → managementul resursei umane → bunăstarea personalului → retenție → capacitate instituțională → securitate națională.

Rezultatele cercetării evidențiază faptul că performanța acestui lanț administrativ depinde nu doar de nivelul resurselor financiare disponibile, ci și de calitatea mecanismelor administrative de implementare a politicilor publice.

2. Rezultate privind rolul bugetului apărării în producerea securității. Un alt rezultat important al cercetării constă în analiza evoluției bugetului apărării și a impactului acestuia asupra securității naționale. Analiza realizată arată că bugetul apărării reprezintă un instrument strategic al statului, care influențează atât dezvoltarea capabilităților militare, cât și stabilitatea instituțională a sistemului de securitate.

Studiul evoluției bugetului apărării în România evidențiază faptul că nivelul alocărilor bugetare a cunoscut o creștere semnificativă în ultimii ani, în special în contextul angajamentelor asumate de statele membre NATO privind alocarea unui procent de cel puțin 2% din produsul intern brut pentru apărare. Această evoluție reflectă schimbările majore ale mediului de securitate european și necesitatea consolidării capacităților de apărare ale statelor membre.

Totuși, rezultatele cercetării arată că simpla creștere a alocărilor bugetare nu garantează automat creșterea capacității instituționale a sistemului de securitate. Eficiența utilizării resurselor depinde de modul în care administrația publică reușește să transforme aceste resurse în programe și politici publice implementabile.

În acest sens, cercetarea evidențiază existența unor mecanisme administrative de conversie a resurselor, prin intermediul cărora bugetul apărării este transformat în rezultate instituționale. Printre aceste mecanisme se numără planificarea strategică a cheltuielilor, sistemele de management al resurselor umane, programele de investiții în infrastructură și programele de sprijin pentru personalul militar.

3. Rezultate privind managementul resursei umane și bunăstarea personalului militar. Un alt rezultat major al cercetării constă în evidențierea rolului resursei umane în funcționarea sistemului de securitate națională. Analiza realizată în cadrul tezei arată că managementul personalului militar reprezintă un factor determinant al performanței instituționale și al stabilității organizaționale.

Cercetarea demonstrează că bunăstarea personalului militar are un impact direct asupra nivelului de retenție, asupra motivației profesionale și asupra capacității operaționale a organizațiilor militare. În acest context, politicile publice privind calitatea vieții personalului militar trebuie analizate ca instrumente strategice de securitate, nu doar ca măsuri sociale.

Analiza teoretică și empirică realizată în cadrul cercetării evidențiază mai multe dimensiuni ale bunăstării personalului militar, printre care:

- nivelul veniturilor și stabilitatea financiară;
- condițiile de muncă și infrastructura instituțională;
- echilibrul dintre viața profesională și viața personală;
- accesul la servicii sociale și programe de sprijin pentru familii;
- percepția asupra echității instituționale și a oportunităților de carieră.

Rezultatele cercetării arată că aceste dimensiuni influențează în mod direct satisfacția profesională și intenția de a rămâne în sistemul militar.

4. Rezultatele studiului de caz și analiza empirică. Componenta empirică a cercetării a fost realizată printr-un studiu de caz asupra personalului din cadrul Ministerului Apărării Naționale și a inclus un sondaj de opinie și interviuri semi-structurate. Studiul a permis colectarea de date privind percepțiile personalului militar asupra condițiilor de muncă, a situației financiare și a impactului misiunilor asupra vieții personale.

Analiza rezultatelor sondajului de opinie a permis testarea ipotezelor formulate în cadrul cercetării și identificarea relațiilor dintre variabilele analizate.

Unul dintre rezultatele importante ale analizei empirice este confirmarea existenței unei relații semnificative între frecvența misiunilor și presiunea financiară percepută de personalul militar. Rezultatele indică faptul că participarea frecventă la misiuni și exerciții militare poate genera presiuni suplimentare asupra situației financiare și asupra echilibrului dintre viața profesională și cea personală.

De asemenea, analiza datelor a evidențiat existența unor diferențe semnificative între diferitele categorii de personal în ceea ce privește percepția condițiilor de muncă și a bunăstării profesionale. Aceste diferențe indică existența unor inegalități structurale în cadrul sistemului militar, care pot influența nivelul de satisfacție profesională și stabilitatea organizațională.

Un alt rezultat important al cercetării este identificarea relației dintre bunăstarea personalului militar și intenția de părăsire a sistemului. Analiza datelor sugerează că nivelul scăzut al satisfacției profesionale și percepția unor condiții de muncă insuficient de atractive pot crește probabilitatea ca personalul militar să părăsească sistemul.

5. Rezultatele analizei calitative. Interviurile semi-structurate realizate în cadrul cercetării au confirmat multe dintre concluziile analizei cantitative și au oferit perspective suplimentare asupra modului în care politicile publice sunt implementate în practică.

Unul dintre principalele rezultate ale analizei calitative este identificarea unor blocaje administrative care pot afecta eficiența politicilor publice din domeniul securității. Intervistații au

evidențiat faptul că, în multe situații, creșterea bugetului apărării nu produce automat îmbunătățiri la nivelul condițiilor de muncă sau al bunăstării personalului militar.

Acest fenomen este explicat prin existența unor disfuncționalități administrative, precum proceduri birocratice complexe, mecanisme de implementare insuficient dezvoltate sau lipsa unor programe instituționale dedicate sprijinirii personalului militar.

Rezultatele interviurilor confirmă faptul că retenția personalului trebuie analizată ca indicator al performanței administrative, deoarece capacitatea instituțională a sistemului de securitate depinde în mod direct de stabilitatea și motivația resursei umane.

6. Rezultatele aplicative: modelul de politică publică propus. Unul dintre cele mai importante rezultate ale tezei constă în dezvoltarea unui model integrat de politică publică pentru gestionarea securității naționale, denumit Propunere de Politică Publică Integrată pentru Gestionarea Securității Naționale (PPPIGSN).

Modelul propus este construit pe baza ciclului politicilor publice și urmărește consolidarea coordonării instituționale și îmbunătățirea modului în care administrația publică gestionează resursele necesare pentru asigurarea securității naționale.

Modelul PPPIGSN include mai multe componente principale:

- planificarea strategică a securității naționale;
- coordonarea interinstituțională;
- managementul integrat al resurselor;
- programe de sprijin pentru resursa umană;
- mecanisme de monitorizare și evaluare a politicilor publice.

Prin integrarea acestor componente, modelul propus urmărește crearea unui sistem administrativ capabil să transforme resursele publice în rezultate instituționale durabile.

7. Contribuțiile științifice ale cercetării. Pe baza rezultatelor obținute, teza aduce mai multe contribuții la dezvoltarea literaturii de specialitate din domeniul administrației publice și al studiilor de securitate.

În primul rând, cercetarea dezvoltă o perspectivă conceptuală integrată asupra securității naționale, evidențiind rolul administrației publice în producerea securității.

În al doilea rând, studiul contribuie la înțelegerea relației dintre politicile bugetare și performanța instituțională a sistemului de securitate.

În al treilea rând, cercetarea evidențiază importanța managementului resursei umane și a bunăstării personalului militar în consolidarea capacității instituționale a statului.

În fine, teza oferă o contribuție aplicativă prin dezvoltarea unui model de propunere de politică publică integrată pentru gestionarea securității naționale, care poate fi utilizat ca instrument de analiză și planificare în cadrul administrației publice.

5. Principalele recomandări

Rezultatele cercetării evidențiază faptul că securitatea națională trebuie analizată ca rezultat al funcționării integrate a instituțiilor publice, al politicilor bugetare și al managementului resursei umane. În consecință, recomandările formulate în cadrul tezei vizează îmbunătățirea modului în care administrația publică gestionează resursele necesare pentru asigurarea securității naționale, precum și consolidarea capacității instituționale a sistemului de securitate.

Recomandările sunt structurate pe mai multe niveluri de intervenție: nivelul strategic al politicilor publice, nivelul instituțional al administrației publice și nivelul operațional al managementului resursei umane.

1. Consolidarea planificării strategice în domeniul securității naționale. Prima recomandare vizează dezvoltarea unui sistem mai eficient de planificare strategică a securității naționale, care să asigure o corelare mai bună între obiectivele strategice ale statului și resursele administrative disponibile.

Analiza realizată în cadrul cercetării arată că una dintre principalele provocări ale sistemului de securitate constă în dificultatea de a transforma deciziile strategice în programe administrative implementabile. În acest context, este necesară dezvoltarea unor mecanisme instituționale care să permită integrarea planificării strategice cu procesele bugetare și cu managementul resursei umane.

În acest sens, administrația publică ar trebui să dezvolte instrumente de planificare strategică bazate pe indicatori de performanță și pe mecanisme de evaluare continuă a politicilor publice. Implementarea unor astfel de instrumente ar permite monitorizarea eficienței utilizării resurselor publice și ar contribui la creșterea transparenței și a responsabilității instituționale.

De asemenea, este recomandată consolidarea mecanismelor de coordonare interinstituțională, astfel încât instituțiile implicate în gestionarea securității naționale să poată acționa într-un mod coerent și integrat.

2. Îmbunătățirea mecanismelor de conversie administrativă a resurselor bugetare. Un alt set de recomandări se referă la modul în care administrația publică utilizează resursele bugetare alocate pentru securitate. Cercetarea arată că nivelul alocărilor bugetare reprezintă doar unul dintre factorii care influențează capacitatea instituțională a sistemului de securitate, fiind la fel de important modul în care aceste resurse sunt gestionate și implementate.

În acest context, este necesară dezvoltarea unor mecanisme administrative care să asigure o utilizare mai eficientă a resurselor publice. Aceste mecanisme trebuie să includă sisteme de monitorizare și evaluare a programelor bugetare, precum și proceduri administrative care să faciliteze implementarea rapidă a proiectelor strategice.

O atenție deosebită trebuie acordată corelării dintre investițiile în capacități militare și investițiile în resursa umană. Cercetarea evidențiază faptul că modernizarea tehnologică a sistemului de securitate trebuie însoțită de politici adecvate de gestionare a personalului, astfel încât investițiile realizate să poată fi utilizate eficient.

În acest sens, administrația publică trebuie să adopte o abordare integrată a gestionării resurselor, în care planificarea bugetară, managementul resursei umane și dezvoltarea capacităților instituționale să fie coordonate în mod coerent.

3. Dezvoltarea unor politici publice dedicate bunăstării personalului militar. Unul dintre rezultatele importante ale cercetării este evidențierea rolului bunăstării personalului militar în menținerea capacității instituționale a sistemului de securitate. În consecință, o recomandare centrală a tezei vizează dezvoltarea unor politici publice dedicate îmbunătățirii calității vieții personalului militar și a familiilor acestora.

Datele empirice obținute în cadrul cercetării arată că bunăstarea personalului militar influențează în mod direct motivația profesională, stabilitatea organizațională și nivelul de retenție al personalului. În acest context, politicile publice privind resursa umană trebuie considerate instrumente strategice ale securității naționale.

Printre măsurile recomandate se numără dezvoltarea unor programe instituționale de sprijin pentru personalul militar, precum programe de locuințe, servicii de suport psihologic, programe de recuperare post-misiune și mecanisme de sprijin pentru familiile militarilor. De asemenea, este necesară dezvoltarea unor pachete financiare competitive și a unor programe de dezvoltare profesională care să contribuie la creșterea atractivității carierei militare.

Implementarea unor astfel de politici ar putea contribui la consolidarea stabilității instituționale a sistemului de securitate și la creșterea nivelului de retenție al personalului militar.

4. Îmbunătățirea managementului resursei umane în instituțiile de securitate. O altă recomandare importantă vizează modernizarea sistemelor de management al resursei umane din instituțiile responsabile cu securitatea națională.

Cercetarea evidențiază faptul că performanța organizațională a instituțiilor de securitate depinde în mod direct de calitatea managementului resursei umane. În acest context, este necesară dezvoltarea unor sisteme moderne de management al carierei, bazate pe criterii transparente și pe mecanisme de evaluare a performanței.

De asemenea, este recomandată introducerea unor programe de formare profesională continuă și dezvoltarea unor mecanisme de mobilitate profesională care să permită valorificarea competențelor personalului militar și civil din sistemul de securitate.

Modernizarea managementului resursei umane trebuie să includă și dezvoltarea unor sisteme de evaluare a satisfacției profesionale și a bunăstării personalului, care să permită identificarea timpurie a problemelor organizaționale și adoptarea unor măsuri corective.

5. Dezvoltarea unui model integrat de politică publică pentru securitatea națională.

Recomandarea finală a tezei constă în adoptarea unui model integrat de politică publică pentru gestionarea securității naționale, care să permită coordonarea eficientă a instituțiilor și a resurselor implicate în acest domeniu.

Modelul propus în cadrul cercetării – Propunerea de Politică Publică Integrată pentru Gestionarea Securității Naționale (PPIGSN) – urmărește consolidarea guvernantei securității prin integrarea planificării strategice, a managementului resurselor și a mecanismelor de monitorizare și evaluare.

Implementarea acestui model ar putea contribui la crearea unui sistem administrativ mai eficient, capabil să transforme resursele publice în rezultate instituționale durabile și să răspundă în mod adecvat provocărilor complexe ale mediului de securitate contemporan.

Prin aplicarea acestor recomandări, administrația publică ar putea îmbunătăți semnificativ modul în care gestionează securitatea națională și ar putea contribui la consolidarea rezilienței instituționale a statului în fața amenințărilor emergente.

6. Posibile direcții de cercetare viitoare

Rezultatele obținute în cadrul prezentei cercetări evidențiază importanța analizei securității naționale din perspectiva administrației publice și a politicilor publice. Deși studiul oferă o perspectivă integrată asupra relației dintre bugetul apărării, managementul resursei umane și capacitatea instituțională a sistemului de securitate, complexitatea fenomenelor analizate deschide numeroase direcții pentru cercetări viitoare. Aceste direcții pot contribui la aprofundarea rezultatelor obținute și la dezvoltarea unor instrumente analitice și operaționale care să sprijine procesul decizional în domeniul securității naționale.

În primul rând, o direcție importantă de cercetare vizează **extinderea analizei comparative la nivel internațional**. Cercetarea realizată în cadrul tezei se concentrează în principal asupra sistemului de securitate națională din România și asupra instituțiilor implicate în gestionarea securității. Deși analiza include referințe la bune practici din statele membre NATO, o cercetare comparativă extinsă ar putea oferi o înțelegere mai profundă a modului în care diferite state organizează și gestionează politicile publice din domeniul securității.

Astfel de studii comparative ar putea analiza diferențele dintre modelele administrative utilizate de statele europene sau nord-atlantice în gestionarea securității naționale, evidențiind

factorii instituționali care contribuie la creșterea eficienței politicilor publice. În special, ar fi utilă investigarea modului în care statele cu sisteme administrative diferite reușesc să integreze planificarea strategică, managementul resurselor și coordonarea interinstituțională în domeniul securității.

O a doua direcție de cercetare se referă la ***aprofundarea analizei relației dintre bugetul apărării și performanța instituțională***. Deși prezenta cercetare evidențiază existența unei relații între alocările bugetare și capacitatea instituțională a sistemului de securitate, analiza acestei relații poate fi extinsă prin utilizarea unor modele econometrice și a unor serii de date mai ample. Astfel de studii ar putea investiga modul în care diferitele tipuri de cheltuieli militare influențează performanța organizațională a instituțiilor de securitate și ar putea contribui la dezvoltarea unor modele predictive privind eficiența utilizării resurselor bugetare.

În același timp, cercetări viitoare ar putea analiza impactul investițiilor în capacități militare asupra dezvoltării economice și asupra securității regionale, oferind o perspectivă integrată asupra relației dintre securitate și economie.

O altă direcție importantă de cercetare vizează ***studiul aprofundat al managementului resursei umane în instituțiile de securitate***. Rezultatele cercetării evidențiază rolul esențial al bunăstării personalului militar în menținerea capacității instituționale a sistemului de securitate. Cu toate acestea, analiza realizată în cadrul tezei poate fi extinsă prin investigarea altor dimensiuni ale managementului resursei umane, precum leadershipul organizațional, cultura instituțională sau impactul tehnologiilor emergente asupra profesiei militare.

De asemenea, cercetări viitoare ar putea analiza în mod detaliat mecanismele prin care *politicile de resurse umane influențează retenția personalului militar și stabilitatea organizațională a instituțiilor de securitate*. Astfel de studii ar putea contribui la dezvoltarea unor modele de management al resursei umane adaptate specificului organizațiilor militare și ar putea sprijini procesul de reformă administrativă din domeniul securității.

O altă direcție relevantă de cercetare se referă la ***analiza impactului noilor tehnologii asupra securității naționale și asupra administrației publice***. Transformările tehnologice rapide din ultimele decenii au generat apariția unor noi domenii de securitate, precum securitatea cibernetică, războiul informațional sau utilizarea inteligenței artificiale în operațiunile militare. În acest context, administrațiile publice trebuie să își adapteze structurile instituționale și mecanismele de guvernare pentru a răspunde acestor provocări emergente.

Cercetările viitoare ar putea analiza modul în care instituțiile publice pot integra tehnologiile emergente în strategiile de securitate și în procesele administrative, precum și impactul acestora asupra organizării instituțiilor de apărare și asupra managementului resursei umane.

De asemenea, o direcție de cercetare cu relevanță crescută pentru administrația publică o reprezintă ***studiul guvernantei interinstituționale în domeniul securității naționale***. Gestionarea securității contemporane implică cooperarea unui număr mare de instituții publice, inclusiv instituții militare, agenții de securitate, autorități civile și organizații internaționale. În acest context, coordonarea interinstituțională devine un element esențial al eficienței politicilor publice de securitate.

Cercetările viitoare ar putea analiza mecanismele instituționale care facilitează cooperarea între diferitele instituții implicate în gestionarea securității și ar putea identifica bune practici privind guvernanta colaborativă în domeniul securității naționale.

O altă direcție importantă de cercetare se referă la ***dezvoltarea și testarea modelului de politică publică propus în cadrul tezei***. Modelul integrat de politică publică pentru gestionarea securității naționale propus în cadrul cercetării reprezintă o contribuție conceptuală și aplicativă importantă, însă implementarea și evaluarea acestuia în practică necesită cercetări suplimentare.

Studii viitoare ar putea analiza modul în care acest model poate fi adaptat diferitelor contexte instituționale și ar putea evalua impactul implementării sale asupra performanței sistemului de securitate. De asemenea, cercetările viitoare ar putea dezvolta instrumente de evaluare a politicilor publice de securitate, bazate pe indicatori de performanță și pe metode de monitorizare continuă.

În fine, o direcție de cercetare cu potențial semnificativ o reprezintă ***analiza relației dintre securitatea națională și reziliența societății***. În contextul noilor amenințări hibride și al crizelor multidimensionale, securitatea nu mai poate fi analizată exclusiv la nivelul instituțiilor de apărare, ci trebuie abordată în relație cu capacitatea societății de a face față șocurilor și de a se adapta schimbărilor.

Astfel, cercetările viitoare ar putea analiza ***rolul administrației publice în consolidarea rezilienței societale*** și ar putea investiga modul în care politicile publice din domenii precum educația, sănătatea, infrastructura critică sau securitatea energetică contribuie la securitatea națională.

În concluzie, direcțiile de cercetare viitoare evidențiază caracterul dinamic și interdisciplinar al studiilor privind securitatea națională și administrația publică. Extinderea cercetărilor în aceste domenii poate contribui la dezvoltarea unor politici publice mai eficiente și la consolidarea capacității instituționale a statului de a răspunde provocărilor complexe ale mediului de securitate contemporan.

Anexe:

- Anexa nr. 1 – Obiectivele cercetării;
- Anexa nr. 2 – Cuprinsul tezei de doctorat;
- Anexa nr. 3 – Bibliografie.

Anexa nr. 1 – Obiectivele cercetării

Obiectiv principal (OP)

Cod	Formulare obiectiv principal (OP)	Capitole care răspund
OP	Analiza rolului administrației publice în producerea securității naționale prin utilizarea bugetului apărării și gestionarea resursei umane, cu accent pe bunăstare, retenție și capacitate instituțională	I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII

Obiective secundare / subsumate (OS)

Cod	Formulare obiectiv secundar / subsumat (OS)	Tip	Capitole care răspund
OS1	Fundamentarea teoretică a administrației publice ca actor central în domeniul securității naționale	Teoretic	II
OS2	Conceptualizarea securității naționale ca bun public produs administrativ	Teoretic	III
OS3	Analiza evoluției bugetului apărării ca instrument de politică publică	Analitic	IV, V
OS4	Evaluarea bunăstării personalului militar ca rezultat al politicilor publice	Analitic	VI, VII
OS5	Analiza retenției și stabilității instituționale în corelație cu bunăstarea	Analitic	VI, VII
OS6	Identificarea implicațiilor administrative și formularea de recomandări de politici publice	Aplicativ	VIII

Obiective derivate (OD)

(operaționalizări concrete, care justifică ipoteze, indicatori și metode)

Cod	Formulare obiectiv derivat (OD)	Legătură directă	Ipoteza	Capitole care răspund
OD1	Identificarea relației dintre structura cheltuielilor de personal și bunăstarea profesională	OS3 → OS4	H1	VI, VII
OD2	Analiza efectelor frecvenței și duratei misiunilor asupra situației financiare familiale	OS4	H2	VII
OD3	Evaluarea diferențelor de percepție privind condițiile de muncă între categorii de personal	OS4	H3	VII
OD4	Analiza relației dintre bunăstare și intenția de părăsire a sistemului	OS5	H4	VI, VII
OD5	Identificarea blocajelor administrative în implementarea politicilor de personal	OS6	H5	VII
OD6	Corelarea bunăstării și retenției cu capacitatea instituțională de securitate	OP	H6 (interpretativă, fără ipoteză statistică)	VI, VII, VIII

Anexa nr. 2 - Cuprinsul tezei de doctorat

LISTA PUBLICAȚIILOR	8
LISTA FIGURILOR	9
LISTĂ DE ABREVIERI	11
INTRODUCERE	15
CAPITOLUL I: MATRICEA METODOLOGICĂ A CERCETĂRII	19
1.1. Designul cercetării	19
1.2. Problema și prezumțiile cercetării	20
1.3. Întrebări, obiective și ipoteze ale cercetării	21
1.4. Considerații și limitări metodologice	26
CAPITOLUL II: ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ȘI PROCESUL DECIZIONAL ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII	29
2.1. Repere metodologice	29
2.2. Abordări teoretice privind administrația publică	31
2.3. Relația dintre administrația publică și securitate	33
2.4. Globalizarea în administrația publică	35
2.5. Rolul administrației publice în gestionarea securității	37
2.6. Impactul globalizării asupra mediului de securitate	43
2.7. Pregătirea economiei naționale și a teritoriului pentru apărare	44
2.8. Concluzii	47
CAPITOLUL III: BUNURI PUBLICE ȘI POLITICI PUBLICE ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII: RELAȚIA DINTRE ECONOMIE ȘI STRATEGIE DE APĂRARE ÎN CONTEXTUL TRANSFORMĂRILOR CONTEMPORANE	50
3.1. Repere metodologice	51
3.2. Introducere privind politicile publice în domeniul securității	53
3.3. Bunuri publice și politici publice în domeniul securității	55
3.3.1. Teoria bunurilor publice: definiții și extensii	57
3.3.2. Problema călătorului clandestin și guvernanta colectivă	59
3.3.3. Politici publice: ciclul politicilor și instrumente	61
3.3.4. Administrația publică și managementul riscului	64
3.3.5. Etica securității și legitimitatea democratică	66
3.3.6. Relația dintre administrația publică și securitatea națională/internațională	70

3.4. Economie și strategie militară în context contemporan	72
3.4.1. Resursele economice ca fundament al puterii militare	73
3.4.2. Politici bugetare și apărarea națională (exemplul 2% PIB pentru NATO)	75
3.4.3. Impactul pandemiei COVID-19 asupra securității	78
3.4.4. Lecțiile conflictului din Ucraina	81
3.4.5. Interdependența economie–strategie militară: investiții în tehnologie, industria de apărare, digitalizare	83
3.5. Concluzii	85
CAPITOLUL IV: REFORMA ADMINISTRATIVĂ ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII	89
4.1. Repere metodologice	89
4.2. Introducere și fundamentare teoretică	92
4.3. Elemente de reformă administrativă care afectează securitatea	95
4.4. Principalii factori de presiune pentru reformă	98
4.5. Tipuri de reforme și etapele procesului de reformă	102
4.6. Strategii și politici publice pentru succesul reformelor	104
4.7. Războiul din Ucraina și implicațiile sale asupra reformei administrative în domeniul securității	107
4.8. Concluzii	109
CAPITOLUL V: INFLUENȚA BUGETULUI ASUPRA SECURITĂȚII NAȚIONALE ÎN CONTEXTUL CRIZELOR ECONOMICE	114
5.1. Repere metodologice	115
5.2. Bugetul de stat – conținut și caracteristici.....	117
5.3. Componenta economico-financiară a securității în contextul globalizării.....	123
5.4. Cheltuielile publice ca instrument al statului în asigurarea securității naționale	131
5.4.1. Cheltuielile publice privind securitatea	132
5.4.2. Evoluția cheltuielilor publice pentru apărare a României	135
5.4.3. Evoluția bugetelor instituțiilor cu rol în gestionarea securității naționale	141
5.4.4. Tendințe și riscuri globale și naționale	144
5.4.5. Bugetul ca instrument de securitate și dezvoltare	145
5.5. Efectele crizelor economico-financiare asupra administrației publice și securității	147
5.6. Concluzii	152
CAPITOLUL VI: MANAGEMENTUL PERSONALULUI SECURITĂȚII NAȚIONALE	159
6.1. Repere metodologice	159
6.2. Teorii și particularități conceptuale	161
6.3. Organizațiile naționale și rolul lor în gestionarea securității	163

6.4. Calitatea vieții ca factor structural al apărării și securității naționale	165
6.5. Contribuția statului la bunăstarea armatei	169
6.6. Studiu comparativ privind managementul personalului securității naționale în România ca stat membru NATO	178
6.7. Modele de bune practici privind managementul de personal în sectorul securității naționale	183
6.8. Concluzii	185
CAPITOLUL VII: STUDIU DE CAZ – IMPACTUL MANAGEMENTULUI DE PERSONAL ASUPRA SECURITĂȚII	190
7.1. Cadrul de analiză privind studiul de caz	191
7.2. Metodologia de cercetare	195
7.2.1. Obiectivul cercetării	197
7.2.2. Ipotezele cercetării	198
7.2.3. Eșantionarea – Selectarea cazurilor	199
7.2.4. Instrumentul de colectare a datelor – Chestionarul	200
7.2.5. Operaționalizarea conceptelor	200
7.3. Analiză de documente privind impactul bugetului asupra calității vieții personalului responsabil cu securitatea națională	202
7.3.1. Documente bugetare	203
7.3.2. Documente de personal și bunăstare	206
7.3.3. Documente strategice și de guvernanță	206
7.3.4. Documente de control și evaluare	207
7.3.5. Alinierea analizei documentare la întrebările de cercetare și la chestionar	208
7.3.6. Concluzii parțiale privind analiza documentară	210
7.4. Sondaj de opinie privind impactul calității vieții personalului asupra managementului personalului MAPN	211
7.4.1. Analiza și interpretarea datelor relevante	213
7.4.2. Testarea ipotezelor	226
7.4.3. Rezultatele cercetării	244
7.5. Interviu semi-structurat privind managementul personalului securității naționale	250
7.6. Concluzii și limitări privind managementul personalului securității naționale	255
7.6.1. Principalele concluzii privind managementul personalului	255
7.6.2. Implicații concrete pentru administrația publică	258
7.6.3. Limitările cercetării	259

7.6.4. Direcții de cercetare viitoare	262
7.6.5. Concluzii metodologice	263
CAPITOLUL VIII: PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ PRIVIND GESTIONAREA SECURITĂȚII NAȚIONALE	267
8.1. Eșecul statului în gestionarea securității	267
8.2. Instrumente pentru dezvoltarea unei politici publice moderne în domeniul securității naționale	269
8.3. Posibile soluții privind gestionarea securității naționale	272
8.4. Dezvoltarea unei propuneri de politică publică privind gestionarea securității naționale.	276
8.5. Considerații finale privind politica publică propusă (PPIGSN)	284
CAPITOLUL IX: CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	287
9.1. Concluzii generale ale cercetării	287
9.2. Principalele rezultate obținute	288
9.2.1. Calitatea vieții personalului militar ca determinant direct al capacității operaționale	289
9.2.2. Frecvența misiunilor ca problemă de planificare administrativă, nu doar ca imperativ operațional	290
9.2.3. Inechitățile percepute între categorii de personal ca risc de guvernare internă	292
9.2.4. Bugetul apărării și problema conversiei administrative a resurselor	293
9.2.5. Intenția de plecare din sistem ca indicator timpuriu al riscului strategic	295
9.3. Concluzii normative și de politică publică	297
9.4. Prognoze privind evoluția securității naționale și a capacității administrative a statului (2026–2035)	299
9.5. Considerații privind limitările cercetării	302
9.6. Recomandări	304
9.6.1. Recomandări pentru factorii decizionali politici	304
9.6.2. Recomandări pentru administrația publică executivă	305
9.6.3. Recomandări pentru cercetare și practică administrativă	306
9.7. CONSIDERAȚII FINALE	309
ANEXE	311
Anexa nr. 1 – Obiectivele Cercetării	311
Anexa nr. 2 – Matrici metodologice și Hartă de corespondență	312
Anexa nr. 3 – Bugetul Ministerului Apărării Naționale în perioada 2007–2025	315
Anexa nr. 4 - Evoluția cursului de conversie valutară	316

Anexa nr. 5 – Chestionar – adresat personalului MApN	317
Anexa nr. 6 – Ghid de Interviu semi-structurat	321
Anexa nr. 7 – Rezumat extins al politicii publice PPPIGSN	323
Anexa nr. 8 – Indicatori SMART detaliați pentru PPPIGSN	326
Anexa nr. 9 – Adaptarea PPPIGSN pentru CSAT / MApN	328
Anexa nr. 10 – Policy Brief PPPIGSN	329
Anexa nr. 11 – Notă de fundamentare guvernamentală pentru PPPIGSN	333
Anexa nr. 12 – Executive Brief PPPIGSN	335
Anexa nr. 13 – Alinierea explicită a PPPIGSN cu Hotărâre de Guvern / Memorandum	336
Anexa nr. 14 – Integrarea recomandărilor într-un cadru de indicatori SMART	337
BIBLIOGRAFIE	340

Anexa nr. 3 - Bibliografie

1. Administrația Prezidențială (2015) *National Political Agreement on increasing defence funding (13 January 2015)*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.presidency.ro/en/president/core-documents/national-political-agreement-on-increasing-defence-funding-13-january-2015>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
2. Administrația Prezidențială (2025) *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2025–2030*. București. Disponibil [Online] la adresa <https://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia%20Na%C8%9Bional%C4%83%20de%20Ap%C4%83rare%20a%20%C8%9A%C4%83rii%20pentru%20perioada%202025-2030.pdf>, accesat la data de 15 decembrie 2025.
3. Agerpres (2025) Agerpres, *EUR 2 bn worth of framework agreement signed for purchase of SHORAD-VSHORAD anti-aircraft systems*, 21 iulie 2025, disponibil [Online] la adresa <https://agerpres.ro/english/2025/07/21/eur-2-bn-worth-of-framework-agreement-signed-for-purchase-of-shorad-vshorad-anti-aircraft-systems--1470125>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
4. AP News (2022) Associated Press, *Russia presses invasion to outskirts of Ukrainian capital*, 24 februarie 2022, disponibil [Online] la adresa <https://apnews.com/article/russia-ukraine-putin-attack-a05e7c4563ac94b963134bba83187d46>, accesat la data de 3 aprilie 2025.
5. AP News (2023) Associated Press, *Finland joins NATO, dealing a blow to Russia*, 2023, disponibil [Online] la adresa <https://apnews.com/article/nato-finland-russia-ukraine-membership-enlargement-c703d23a8423d89577d5b752d69d76eb>, accesat la data de 10 decembrie 2025.
6. AP News (2025) *NATO leaders agree to hike military spending and restate 'ironclad commitment' to collective defense*. Disponibil [Online] la adresa <https://apnews.com/article/db0912cbfdaedc4c6b57809c9e11d6bd>, accesat la data de 10 decembrie 2025.
7. Archana, S. (2025) *Dual-Use Technology and National Security*. International Journal of Research (IJR), Vol.12. Disponibil [Online] la adresa <https://zenodo.org/records/17978815>, accesat la data de 23 decembrie 2025.
8. Armstrong, M. și Taylor, S. (2020) *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice*. Ediția a 15-a. London: Kogan Page.

9. Atlantic Council (2025) *NATO Defense Spending Tracker*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.atlanticcouncil.org/commentary/trackers-and-data-visualizations/nato-defense-spending-tracker/>, accesat la data de 23 decembrie 2025.
10. Banca Națională a României – BNR (2025) *Curs de schimb valutar – 18.12.2025 (XML)*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.bnro.ro/nbrfxrates.xml>, accesat la data de 18 decembrie 2025.
11. Bakker, A.B. și Demerouti, E. (2007) *Journal of Vocational Behavior*, *The Job Demands–Resources model: state of the art*, disponibil [Online] la adresa <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2006.11.003>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
12. Buchanan, J.M. (1965) *Economica*, 32(125), pp. 1–14, *An Economic Theory of Clubs*, disponibil [Online] la adresa <https://www.jstor.org/stable/2552442>, accesat la data de 20 februarie 2025.
13. Băhnăreanu, C. (2009) *Influența factorului economic în realizarea securității*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”.
14. Bărbulescu, I.G. (2020) *Uniunea Europeană la răscruce: crize, transformări și perspective*. Iași: Polirom.
15. Biscop, S. (2023) *European defence and the challenge of strategic autonomy*. Brussels: Egmont Institute. Disponibil [Online] la adresa https://www.egmontinstitute.be/app/uploads/2024/11/Sven-Biscop_Policy_Brief_367_vFinal.pdf, accesat la data de 15 februarie 2025.
16. Boin, A., 't Hart, P., Stern, E. și Sundelius, B. (2017) *The Politics of Crisis Management. Public Leadership under Pressure*. Cambridge: Cambridge University Press. Disponibil [Online] la adresa https://assets.cambridge.org/97805216/07339/frontmatter/9780521607339_frontmatter.pdf, accesat la data de 20 februarie 2025.
17. Born, H. și Caparini, M. (2007) *Controlul democratic al sectorului de securitate*. Geneva: DCAF. Disponibil [Online] la adresa https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/ipu_hb_romanian.pdf, accesat la data de 20 martie 2024.
18. Brătianu, C. (2015) *Gândirea strategică*. București: Editura Pro Universitaria.
19. Bryden, A. și Fluri, P. (2003) *Security Sector Reform: Institutions, Society and Good Governance*. Baden-Baden: Nomos. Disponibil [Online] la adresa https://www.academia.edu/78515728/Security_sector_reform_Institutions_society_and_good_governance, accesat la data de 30 martie 2024.

20. Bryden, A. și Hänggi, H. (eds.) (2004) *Reforming and Reconstructing the Security Sector*. Münster: LIT Verlag. Disponibil [Online] la adresa https://www.files.ethz.ch/isn/96909/bm_YB2004.pdf, accesat la data de 4 aprilie 2025.
21. Buchanan, J.M. (1965) *An Economic Theory of Clubs*. (articol științific), Disponibil [Online] la adresa <https://hal.umontpellier.fr/hal-03326422v1/file/jep.35.3.243.pdf>, accesat la data de 19 martie 2024.
22. Bundesregierung (2022) *Policy statement by Federal Chancellor Olaf Scholz to the German Bundestag, 27 February 2022 ("Zeitenwende")*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.bundesregierung.de/breg-en/news/policy-statement-by-olaf-scholz-2008378>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
23. Buzan, B. și Hansen, L. (2009) *The evolution of international security studies*. New York: Cambridge University Press. Disponibil [Online] la adresa <https://ir101.co.uk/wp-content/uploads/2018/10/buzan-the-evolution-of-international-security-studies-compressed.pdf>, accesat la data de 20 februarie 2024.
24. Buzan, B., Wæver, O. și de Wilde, J. (1998) *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: Lynne Rienner Publishers. Disponibil [Online] la adresa https://www.academia.edu/39047709/Buzan_Waever_and_De_Wilde_1998_Security_A_New_Framework_For_Analysis, accesat la data de 20 februarie 2024.
25. Chivvis, C. (2023) *Lecțiile strategice ale războiului din Ucraina*. Washington: Carnegie Endowment for International Peace. Disponibil [Online] la adresa <https://carnegieendowment.org>, accesat la data de 23 martie 2025.
26. Christensen, T. și Lægreid, P. (2011) *Public Administration Review*, 71(6), pp. 1059–1066, *The Whole-of-Government Approach to Public Sector Reform*, disponibil [Online] la adresa <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-6210.2011.02405.x>, accesat la data de 15 decembrie 2025.
27. Comisia Europeană (2021) *EU response to COVID-19*. Disponibil [Online] la adresa https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/coronavirus-response_en, accesat la data de 21 februarie 2025.
28. Comisia Europeană (2023) *Better Regulation Guidelines*. Disponibil [Online] la adresa <https://commission.europa.eu/law/law-making-process/better-regulation>, accesat la data de 20 februarie 2025.
29. Comisia Europeană (2023) *Critical Infrastructure Resilience*. Disponibil [Online] la adresa https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/critical-infrastructure-resilience_en, accesat la data de 21 februarie 2025.

30. Comisia Europeană (2024) *Military mobility and dual-use infrastructure*. Disponibil [Online] la adresa https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/military-mobility_en, accesat la data de 21 februarie 2025.
31. Comisia Europeană (2025), *White Paper for European Defence – Readiness 2030 (PDF)*, 6 martie 2025, disponibil [Online] la adresa https://commission.europa.eu/document/download/e6d5db69-e0ab-4bec-9dc0-3867b4373019_en, accesat la data de 14 decembrie 2025.
32. Consiliul European (2023) *Sprijinul Uniunii Europene pentru Ucraina*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/>, accesat la data de 18 martie 2025.
33. Cucura, D.D. (2022) Revista Transilvană de Științe Administrative (RTSA), Nr. 2(51), pp. 14–33, *Influența bugetului asupra securității naționale în contextul crizelor economice*, disponibil [Online] la adresa <https://rtsa.ro/rtsa/index.php/rtsa/article/view/625/622>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
34. Cucura, D.D. (2024) NISPAcee PRESS, *National Security Personnel Management - Case Study: The impact of personnel quality of life on the Personnel Management of the Ministry of National Defense în Public Administration in post-conflict reconstruction – The 32nd NISPAcee Annual Conference 2024 e-proceedings, National Security Personnel Management*, disponibil [Online] la adresa https://www.nispa.org/files/conferences/2024/e-proceedings/system_files/papers/NATIONAL_SECURITY_PERSONNEL_MANAGEMENT_Daniel_CUCURA.pdf, accesat la data de 15 decembrie 2025.
35. Cucura, D.D. (2024) NISPAcee PRESS, *Public policies concerning the birth rate among minor girls in Romania în Public Administration in post-conflict reconstruction – The 32nd NISPAcee Annual Conference 2024 e-proceedings, National Security Personnel Management*, disponibil [Online] la adresa https://www.nispa.org/files/conferences/2024/e-proceedings/system_files/papers/PP_Birth_rate_among_minor_girls_in_Roumania_Daniel_CUCURA.pdf, accesat la data de 16 decembrie 2025.
36. Cucura, D.D. (2025) Gândirea Militară Românească (GMR), *Bunuri publice și Politici publice în domeniul securității: intersecția dintre economie și strategie de apărare în contextul transformărilor contemporane* în *Lucrări electronice Conferința GMR 2025*, Ed.7, disponibil [Online] la adresa <https://gmr.mapn.ro/webroot/fileslib/upload/files/arhiva%20GMR/2025/CONFERINTA%202025/CUCURA.pdf>, accesat la data de 31 decembrie 2025.

37. Curtea de Conturi a României (2023) *Raportul public al Curții de Conturi pe anul 2023 (PDF)*. Disponibil [Online] la adresa https://www.curteadeconturi.ro/uploads/a0a73f0f/e041b923/12f53388/fc1887e8/d1ec52a7/4529445e/c070b221/529d3791/Raportul_public_al_Curtii_de_Conturi_pe_anul_2023.pdf, accesat la data de 26 decembrie 2025.
38. Curtea de Conturi a României (2023) *Raport de activitate pe anul 2023 (PDF)*. Disponibil [Online] la adresa https://www.curteadeconturi.ro/uploads/b4a89484/3e45b317/f6bd022c/dbca7cb4/e8733afa/a5d71463/84d6696d/675d6bcc/Raport_de_activitate_pe_anul_2023.pdf, accesat la data de 26 decembrie 2025.
39. DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance (2015) *Guvernanța democratică a securității*. Disponibil [Online] la adresa https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/DCAF_BG_1_Security_Sector_Governance_EN.pdf, accesat la data de 20 martie 2025.
40. DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance (2022) *Security Sector Reform: Applying the principles of good governance to the security sector (Backgrounder) (PDF)*. Disponibil [Online] la adresa https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/DCAF_BG_02_SecuritySectorReform_Nov2022.pdf, accesat la data de 31 martie 2025.
41. Defense News (2020), *US approves possible sale of Naval Strike Missiles to Romania (NSM Coastal Defense)*, 20 noiembrie 2020, disponibil [Online] la adresa <https://www.defensenews.com/naval/2020/11/20/us-approves-possible-sale-of-naval-strike-missiles-to-romania/>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
42. Defense Security Cooperation Agency – DSCA (2017) *Romania – High Mobility Artillery Rocket Systems (HIMARS) and Related Support and Equipment (Transmittal 17-36) (PDF)*. Disponibil [Online] la adresa https://media.defense.gov/2024/Dec/09/2003604184/-1/-1/0/ROMANIA_17-36.PDF, accesat la data de 14 decembrie 2025.
43. Defense Security Cooperation Agency – DSCA (2024) *Romania – M1A2 Abrams Main Battle Tanks (Press Release – Romania 23-71 CN) (PDF)*. Disponibil [Online] la adresa <https://media.defense.gov/2024/Dec/09/2003604176/-1/-1/0/PRESS%20RELEASE%20-%20ROMANIA%2023-71%20CN.PDF>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
44. Dexonline (2025), *Definiția termenului „reformă”*, disponibil [Online] la adresa <https://dexonline.ro/definitie/reform%C4%83>, accesat la data de 26 martie 2025.

45. Digi24 (2013), *România a plătit prima tranșă pentru avioanele F-16*, 10 octombrie 2013, disponibil [Online] la adresa <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/evenimente/romania-a-platit-prima-transa-pentru-avioanele-f-16-131916>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
46. Dunn, W.N. (2016) *Public Policy Analysis - 5th ed.*, New York: Editura Routledge, Taylor & Francis Group.
47. ENISA (2024) *ENISA Threat Landscape Report 2024*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.enisa.europa.eu/publications/enisa-threat-landscape-2024>, accesat la data de 19 februarie 2025.
48. Erste Group (2025) Erste Group Research, *Romania – A New Era of Defense Expenditure*, disponibil [Online] la adresa <https://www.erstegroup.com/en/research/report/en/SR436222>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
49. EU Institute for Security Studies – EUISS (n.d.) *Publications* (punct de intrare oficial pentru publicațiile EUISS, inclusiv lucrări despre securitatea europeană post-Ucraina). Paris: EUISS. Disponibil [Online] la adresa <https://www.iss.europa.eu/publications>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
50. Euronews, Fisayo-Bambi, J. & EBU (2025), *NATO agrees to 5% higher defence spending target ahead key summit at The Hague*, 23 iunie 2025, disponibil [Online] la adresa <https://www.euronews.com/2025/06/23/nato-agrees-to-5-higher-defence-spending-target-ahead-key-summit-at-the-hague>, accesat la data de 20 august 2025.
51. European Defence Agency (2024) *Defence data 2023–2024*. Disponibil [Online] la adresa <https://eda.europa.eu/publications-and-data/defence-data>, accesat la data de 10 februarie 2025.
52. European Defence Agency (2024) *Defence Human Resources and Capability Development*. Disponibil [Online] la adresa <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b28f39ad-1ff3-11f0-b1a3-01aa75ed71a1/language-en>, accesat la data de 20 februarie 2025.
53. European Union (EUR-Lex) (2023) *Joint Communication (CELEX: 52023JC0020) – PDF*. Disponibil [Online] la adresa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52023JC0020>, accesat la data de 30 martie 2025.
54. Eurostat (2025) *Database – Government finance statistics and EDP statistics*. Disponibil [Online] la adresa <https://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/database>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
55. Farquhar, M. (2020) Challenges, 1(1), *The Quality of Life Definition: Where Are We Going?*, disponibil [Online] la adresa <https://www.mdpi.com/2673-4397/1/1/3>, accesat la data de 13 decembrie 2025.

56. Frunzeti, T. (2009) *Geostrategie*. București: Editura Centrul Tehnic Editorial al Armatei.
57. Fukuyama, F. (2013) Governance, 26(3), pp. 347–368, *What Is Governance?*, disponibil [Online] la adresa <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/gove.12035>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
58. General Dynamics (2018), *General Dynamics Awarded \$1 Billion Contract to Deliver PIRANHA Vehicles to Romanian Armed Forces*, 11 ianuarie 2018, disponibil [Online] la adresa <https://www.gd.com/Articles/2018/01/11/general-dynamics-awarded-1-billion-contract-deliver-piranha-vehicles>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
59. Gilli, A. și Gilli, M. (2019) *Why China Has Not Caught Up Yet: Military-Technological Superiority and the Limits of Imitation, Reverse Engineering, and Cyber Espionage*, International Security 43(3). Disponibil [Online] la adresa https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/Gilli-and-Gilli-isec_a_00337-15022019.pdf, accesat la data de 24 martie 2025.
60. Guvernul României (2023) *Strategia Națională de Management al Riscurilor*. Disponibil [Online] la adresa <https://gov.ro/ro/guvernul/strategii>, accesat la data de 19 februarie 2025.
61. Guvernul României (2023) *Raport privind gestionarea situațiilor de criză și utilizarea rezervelor de stat*. Disponibil [Online] la adresa <https://gov.ro/ro/guvernul/rapoarte>, accesat la data de 20 februarie 2025.
62. Guvernul României (2021) *OUG nr. 120/2021 privind RO e-Factura (formă actualizată)*. Disponibil [Online] la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/248770>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
63. Guvernul României (2018) *Hotărârea nr. 714/2018...* Disponibil [Online] la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/205001>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
64. Guvernul României (2024) *Ordonanța de urgență nr. 26/2024*. Disponibil [Online] la adresa <https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/280456>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
65. Hänggi, H. și Winkler, T. (2003) *Challenges of Security Sector Reform*. Geneva: DCAF. https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/YearlyBook2003_HanggiWinkler_ChallengesSecuritySectorGovernance.pdf, accesat la data de 16 februarie 2025.
66. Hînțea, C. (2015) *Management strategic în administrația publică*. Cluj-Napoca: Editura Accent.
67. Howlett, M., Ramesh, M. și Perl, A. (2020) *Studying Public Policy: Principles and Processes, 4th Edition*, Oxford University Press.

68. Howlett, M. și Ramesh, M. (2021) *Studying Public Policy: Policy Cycles and Policy Subsystems*. Oxford: Oxford University Press. Disponibil [Online] la adresa <https://www.ipsa.org/na/book/studying-public-policy-policy-cycles-and-policy-subsystems>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
69. IISS – International Institute for Strategic Studies (2023) *The Military Balance 2023*. London: Routledge. Disponibil [Online] la adresa <https://www.iiss.org/publications/the-military-balance>, accesat la data de 22 martie 2025.
70. IMF – International Monetary Fund (2009) *Romania: Request for Stand-By Arrangement—Staff Report (IMF Country Report No. 09/183) (PDF)*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2009/cr09183.pdf>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
71. IMF – International Monetary Fund (2025) *World Economic Outlook Database, April 2025 Edition*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.imf.org/en/publications/weo/weo-database/2025/april>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
72. Janes (2025), *White paper assessing NATO's 5% defence spending plan*, 7 august 2025, disponibil [Online] la adresa <https://www.janes.com/osint-insights/defence-and-national-security-analysis/nato-spending-plan-assessment-white-paper>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
73. Kaul, I., Grunberg, I. și Stern, M.A. (2003) *Global Public Goods: International Cooperation in the 21st Century*. New York: Oxford University Press / UNDP. Disponibil [Online] la adresa <https://academic.oup.com/book/25545>, accesat la data de 20 februarie 2025.
74. Kennedy, P. (1987) *The Rise and Fall of the Great Powers*, Londra: Unwin Hyman Limited. Disponibil [Online] la adresa <https://cheirif.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/08/paul-kennedy-the-rise-and-fall-of-the-great-powers-19891.pdf>, accesat la data de 20 februarie 2025.
75. Keohane, R.O. și Nye, J.S. (2001) *Power and Interdependence*, Harper Collins Publishers. Disponibil [Online] la adresa <https://hostnezt.com/cssfiles/internationalrelations/Power%20and%20Interdependency%20Keohane%20and%20Nye.pdf>, accesat la data de 16 februarie 2025.
76. KPMG (2025), *Romanian-defense-market.pdf (PDF)*, disponibil [Online] la adresa <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ro/pdf/2025/romanian-defense-market.pdf>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
77. Kuhlmann, S. și Wollmann, H. (2019) *Introduction to Comparative Public Administration: Administrative Systems and Reforms in Europe*. Ediția a 2-a. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

78. Le Monde (Angrand, M.) (2025), *Euro falls to lowest level against dollar since 2022*, 4 ianuarie 2025, disponibil [Online] la adresa https://www.lemonde.fr/en/economy/article/2025/01/04/euro-falls-to-lowest-level-against-dollar-since-2022_6736696_19.html, accesat la data de 13 decembrie 2025.
79. Le Monde (2024) Le Monde, *En Roumanie, sur le chantier d'une des plus grandes bases aériennes de l'OTAN en Europe*, 15 august 2024, disponibil [Online] la adresa https://www.lemonde.fr/international/article/2024/08/15/en-roumanie-sur-le-chantier-d-une-des-plus-grandes-bases-aeriennes-de-l-otan-en-europe_6281427_3210.html, accesat la data de 3 aprilie 2025.
80. MApN – Ministerul Apărării Naționale (2007-2025) *Bugete oficiale din perioada 2007-2025*. București: Disponibil [Online] la adresa <https://www.mapn.ro/buget/index.php>, accesat la data de 18 decembrie 2025.
81. MApN – Ministerul Apărării Naționale (2023) *Programs and strategies* (document PDF – site oficial MApN, versiune în limba engleză). București: Ministry of National Defence. Disponibil [Online] la adresa https://english.mapn.ro/programs_and_strategies/programs_and_strategies.pdf, accesat la data de 26 decembrie 2025.
82. MApN – Ministerul Apărării Naționale (2025), *Proiectul de buget al MApN pentru 2025, avizat favorabil în comisiile reunite de apărare ale Parlamentului*, disponibil [Online] la adresa https://www.mapn.ro/cpresa/18748_Proiectul-de-buget-al-MApN-pentru-2025%2C-avizat-favorabil-%C3%AEn-comisiile-reunite-de-ap%C4%83rare-ale-Parlamentului, accesat la data de 3 aprilie 2025.
83. MApN – Ministerul Apărării Naționale (2025), *Personalul militar beneficiază și în 2025 de plata orelor suplimentare...*, 20 februarie 2025, disponibil [Online] la adresa https://www.mapn.ro/cpresa/18773_personalul-militar-beneficiaza-%C8%99i-in-2025-de-plata-orelor-suplimentare-%C8%99i-a-activita%C8%9Bii-desfa%C8%99urate-in-zilele-de-repaus-saptamanal, accesat la data de 13 decembrie 2025.
84. MApN – Ministerul Apărării Naționale (n.d.) *Departamentul pentru relația cu Parlamentul și calitatea vieții personalului*, disponibil [Online] la adresa <https://drpcvp.mapn.ro/>, accesat la data de 15 octombrie 2025.
85. Ministerul Finanțelor (2025), *Buget 2025*, Disponibil [Online] la adresa <https://mfinante.gov.ro/buget-2025>, accesat la data de 18 decembrie 2025.
86. Matei, A. și Matei, L. (2021) *Management public modern*. București: Editura Economică.

87. Moskos, C.C. (1977) *Armed Forces & Society*, 4(1), pp. 41–50, *From institution to occupation: Trends in military organization*, disponibil [Online] la adresa <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0095327X7700400103>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
88. Musgrave, R.A. (1959) *The Theory of Public Finance*. New York: McGraw-Hill. Disponibil [Online] la adresa <https://en.pdfdrive.to/book/the-theory-of-public-finance-a-study-in-public-economy>, accesat la data de 24 februarie 2025.
89. NATO (2014) *Wales Summit Declaration (05 September 2014)*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2014/09/05/wales-summit-declaration>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
90. NATO (2023) *Resilience and Article 3*. Brussels: NATO. Disponibil [Online] la adresa <https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/resilience-civil-preparedness-and-article-3>, accesat la data de 20 februarie 2025.
91. NATO (2023) *Baseline Requirements for National Resilience*. Disponibil [Online] la adresa https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm, accesat la data de 19 martie 2025.
92. NATO (2024) *Funding NATO*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.nato.int/en/what-we-do/introduction-to-nato/funding-nato>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
93. NATO (2025) *Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2025) (PDF)*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/finance/def-exp-2025-en.pdf>, accesat la data de 15 decembrie 2025.
94. NATO (2025) *Defence expenditures and NATO's 5% commitment*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.nato.int/en/what-we-do/introduction-to-nato/defence-expenditures-and-natos-5-commitment>, accesat la data de 27 decembrie 2025.
95. NATO Science & Technology Organization (2009) *Human Performance Enhancement for NATO Military Operations: Science, Technology, and Ethics* (pagină/document STO). Bruxelles: NATO STO. Disponibil [Online] la adresa <https://www.sto.nato.int/document/human-performance-enhancement-for-nato-military-operations-science-technology-and-ethics-2/>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
96. Necșuțu, M. (2024) *Balkan Insight, Romania President Blames Missed Defence Spending Target on "Budget Issues"*, 12 aprilie 2024, disponibil [Online] la adresa <https://balkaninsight.com/2024/04/12/romania-president-blames-missed-defence-spending-target-on-budget-issues/>, accesat la data de 10 mai 2025.

97. ODNI / Office of the Director of National Intelligence (2024) *Annual Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community* (Unclassified Report). Washington, DC: ODNI. Disponibil [Online] la adresa <https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/ATA-2024-Unclassified-Report.pdf>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
98. OECD (n.d.) *OECD Public Governance Reviews* (serie/portat oficial). Paris: OECD Publishing. Disponibil [Online] la adresa https://www.oecd.org/en/publications/serials/oecd-public-governance-reviews_g1g1190c.html, accesat la data de 26 decembrie 2025.
99. OECD (2006) *Whole-of-Government Approaches to Fragile States*. Paris: OECD Publishing. Disponibil [Online] la adresa <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/docs/37826256.pdf>, accesat la data de 20 februarie 2025.
100. OECD (2017) *Recommendation of the Council on Public Integrity (OECD/LEGAL/0435)*. Disponibil [Online] la adresa <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0435>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
101. OECD (2023) *Government at a Glance 2023 (PDF)*. Paris: OECD Publishing. Disponibil [Online] la adresa https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/06/government-at-a-glance-2023_da193b0d/3d5c5d31-en.pdf, accesat la data de 20 februarie 2025.
102. OECD/DAC (2007) *The OECD DAC Handbook on Security System Reform (PDF)*. Paris: OECD. Disponibil [Online] la adresa https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2008/02/the-oecd-dac-handbook-on-security-system-reform_g1gh8153/9789264027862-en.pdf, accesat la data de 30 martie 2025.
103. Olson, M. (1965) *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups*. Cambridge, MA: Harvard University Press. Disponibil [Online] la adresa <https://users.ssc.wisc.edu/~peoliver/SOC924/Articles/olsonlogic.pdf>, accesat la data de 22 februarie 2025.
104. Osborne, S.P. (2010) *The New Public Governance? Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance*, London & New York: Routledge. Disponibil [Online] la adresa <https://www.routledge.com/The-New-Public-Governance/Osborne/p/book/9780415535084>
<https://economia.uniroma2.it/ba/globalgovernance/corso/asset/YTo0OntzOjI6ImlkIjtzOjQ6IjE1MDYiO3M6MzoiaWRhIjtzOjU6IjQ2NDExIjtzOjI6ImVtIjtzOjM6MToiYyI7czo1OiI2MDZiMiI7fQ==>, accesat la data de 16 ianuarie 2025.

105. OSCE (2016) *Security Sector Governance and Reform (PDF)*. Viena–Geneva: OSCE. Disponibil [Online] la adresa <https://www.osce.org/files/f/documents/8/f/231176.pdf>, accesat la data de 29 martie 2025.
106. Ostrom, E. (1990) *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge: Cambridge University Press. Disponibil [Online] la adresa https://www.actu-environnement.com/media/pdf/ostrom_1990.pdf, accesat la data de 20 februarie 2025.
107. Parlamentul României (2002) *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice (formă actualizată)*. Disponibil [Online] la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/34418>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
108. Parlamentul României (2003) *Legea nr. 477/2003 privind pregătirea economiei naționale și a teritoriului pentru apărare*, Monitorul Oficial al României nr. 864/05.12.2003. Disponibil [Online] la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/47006>, accesat la data de 20 februarie 2025.
109. Parlamentul României (1995) *Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare (formă consolidată)*. Disponibil [Online] la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/153483>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
110. Parlamentul României (1991) *Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României (forma în vigoare)*. Disponibil [Online] la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/1564>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
111. Parlamentul României (2015) *Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat (forma în vigoare)*. Disponibil [Online] la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/170010>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
112. Parlamentul României (2025) *Legea nr. 10/2025 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2025*. Disponibil [Online] la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/294641>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
113. Păun, V. și Popa, M.A. (2002) *O provocare strategică: războiul informațional*. București: Editura UTI.

114. Perry, J.L., Hondeghem, A. și Wise, L.R. (2010) *Public Administration Review*, 70(5), pp. 681–690, *Revisiting the motivational bases of public service...*, disponibil [Online] la adresa <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2010.02196.x>, accesat la data de 22 decembrie 2025.
115. Perry, J.L. și Wise, L.R. (1990) *The Motivational Bases of Public Service*. *Public Administration Review* (Vol. 50, No. 3, pp. 367-373). Disponibil [Online] la adresa <https://sangyubr.wordpress.com/wp-content/uploads/2012/02/the-motivational-bases-of-public-service.pdf>, accesat la data de 14 ianuarie 2025.
116. Peters, B.G. (2021) *Advanced Introduction to Public Administration*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing. Disponibil [Online] la adresa <https://www.perlego.com/book/3546436/advanced-introduction-to-public-policy-pdf>, accesat la data de 20 februarie 2025.
117. Pollitt, C. și Bouckaert, G. (2017) *Public Management Reform: A Comparative Analysis*. Ediția a 4-a. Oxford: Oxford University Press. Disponibil [Online] la adresa https://www.academia.edu/11548460/Public_Management_Reform_A_Comparative_Analysis_New_Public_Management_Governance_and_the_Neo_Weberian_State, accesat la data de 22 decembrie 2025.
118. Reuters (2023), *Romania cancels 1.2 bln euro warships deal with France's Naval Group*, 9 august 2023, disponibil [Online] la adresa <https://www.reuters.com/world/europe/romania-cancels-12-bln-euro-warships-deal-with-frances-naval-group-2023-08-09/>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
119. Reuters (2024), *South Korea's Hanwha Aerospace wins \$1 bln order from Romania for self-propelled howitzers*, 9 iulie 2024, disponibil [Online] la adresa <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/south-koreas-hanwha-aerospace-wins-1-bn-order-romania-k9-howitzers-2024-07-09/>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
120. Reuters (2025), *Romania to acquire warships to strengthen NATO eastern flank*, 28 martie 2025, disponibil [Online] la adresa <https://www.reuters.com/world/europe/romania-acquire-warships-strengthen-nato-eastern-flank-2025-03-28/>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
121. Reuters (2025), *Romania signs deal to buy French Mistral air defence systems*, 27 noiembrie 2025, disponibil [Online] la adresa <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/romania-signs-deal-buy-french-mistral-air-defence-systems-2025-11-27/>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
122. Rotaru, S. (2024) EURACTIV, *Romanian defence spending far below Iohannis' 2022 pledge*, 25 martie 2024, disponibil [Online] la adresa <https://www.euractiv.com/news/romanian-defence-spending-far-below-iohannis-2022-pledge/>, accesat la data de 13 decembrie 2025.

123. Rotberg, R.I. (2004) *When States Fail: Causes and Consequences*. Princeton: Princeton University Press.
124. Rothstein, B. (2011) *The Quality of Government: Corruption, Social Trust, and Inequality in International Perspective*, University of Chicago Press. Disponibil [Online] la adresa <https://www.perlego.com/book/1842605/the-quality-of-government-corruption-social-trust-and-inequality-in-international-perspective-pdf>, accesat la data de 24 februarie 2025.
125. Samuelson, P.A. (1954) Review of Economics and Statistics, 36(4), pp. 387–389, *The Pure Theory of Public Expenditure* (articol științific). Disponibil [Online] la adresa https://courses.cit.cornell.edu/econ335/out/samuelson_pure.pdf, accesat la data de 15 februarie 2025.
126. SIPRI (2024) *Military Expenditure Database*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.sipri.org/databases/milex>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
127. SIPRI (2025) *Trends in World Military Expenditure, 2024 (Fact Sheet, April 2025) (PDF)*. Disponibil [Online] la adresa https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-04/2504_fs_milex_2024.pdf, accesat la data de 13 decembrie 2025.
128. Smith, R. (2019) *Economics of Defence Policy*. Oxford: Oxford University Press.
129. Tooze, A. (2006) *Economia distrugerii: economia mondială și războiul*. London: Penguin Books.
130. TVR Info (2025), *Buget 2025: MAI și MAPN – cele mai mari alocări*, disponibil [Online] la adresa <https://tvrinfo.ro/buget-2025-mai-si-m-ap-n-vor-primi-cei-mai-multi-bani/>, accesat la data de 13 decembrie 2025.
131. United Nations (2012) *Security Sector Reform Integrated Technical Guidance Notes (landing page)*. Disponibil [Online] la adresa <https://peacekeeping.un.org/en/security-sector-reform-integrated-technical-guidance-notes>, accesat la data de 1 aprilie 2025.
132. UNHCR (2025) *Ukraine Refugee Situation – Romania (Operational Data Portal)*. Disponibil [Online] la adresa <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine/location/10782>, accesat la data de 3 aprilie 2025.
133. Văcărel, I., Bistriceanu, Gh.D. și Anghelache, G. (2004) *Finanțe publice*, ed. a IV-a. București: Editura Didactică și Pedagogică.
134. WHO – World Health Organization (2022) *COVID-19 Strategic Preparedness and Response Plan*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-WHE-2022.01>, accesat la data de 21 februarie 2025.

135. World Bank (2013) *Romania: On the way to Recovery through Prudent Macroeconomic Management*, 11 aprilie 2013, disponibil [Online] la adresa <https://www.worldbank.org/en/results/2013/04/11/romania-on-the-way-to-recovery-through-prudent-macro>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
136. World Bank (2024) *Global Economic Prospects*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>, accesat la data de 16 februarie 2025.
137. World Bank (2024) *Worldwide Governance Indicators*. Disponibil [Online] la adresa <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>, accesat la data de 26 decembrie 2025.
138. World Bank (n.d) *Worldwide Governance Indicators*. Washington, DC: World Bank. Disponibil [Online] la adresa <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
139. Yin, R.K. (2018) *Case Study Research and Applications: Design and Methods*. Ediția a 6-a. Thousand Oaks, CA: SAGE. Disponibil [Online] la adresa <https://study.sagepub.com/yin6e>, accesat la data de 14 decembrie 2025.
140. Zamfir, C. și Stănescu, S. (2017) *Calitatea vieții în România*. București: Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV), Academia Română. Disponibil [Online] la adresa <https://www.iccv.ro/>, accesat la data de 22 decembrie 2025.
141. Zulean, M. (2005) *Reforma sectorului de securitate în România: control democratic și integrare euro-atlantică*. București: Editura SNSPA.